

Специфіка соціальної відповідальності та проблематика впливу будівництва на економічні, соціальні та політичні аспекти життя людини

Дмитро Юрц

судовий експерт лабораторії інженерних видів досліджень,
Одеський науково-дослідний інститут судових експертиз
Мін'юсту України, м. Одеса, Україна, ORCID: 0009-0009-2057-5104,
e-mail: jurtsdima@gmail.com

Підкреслено значення соціальної відповідальності в будівельній галузі, яка є ключовим елементом сталого розвитку підприємства. Розглянуто ключові аспекти впливу будівництва на економічний, соціальний, політичний аспект життя людини. Підкреслено необхідність дотримання норм соціальної відповідальності для забезпечення позитивного впливу будівництва на різні аспекти життя людини.

Ключові слова: будівельна галузь; проект; стандарт; метод екологічного оцінювання ефективності будівель; соціальна інтеграція.

Specifics of Social Responsibility and Problematics of Construction's Impact on the Economic, Social, and Political Aspects of Human Life

Dmytro Yurts

The paper stresses the importance of social responsibility in the construction field, which is crucial for sustainable development of any enterprise. Principal aspects of the impact of construction on the economic, social, and political aspects of human life have been discussed. The author pinpoints the need to observe social responsibility norms in order to ensure that construction positively impacts various aspects of human life.

Keywords: construction field; project; standard; method for environmental evaluation of building performance; social integration.

В умовах сьогодення під впливом глобалізації та стрімких економічних, соціальних та політичних змін поняття соціальної відповідальності набуває дедалі більшого значення. Соціальна відповідальність є ґрунтовним компонентом сталого розвитку будівель-

ної галузі та безпосередньо впливає на економічні, соціальні та політичні сфери життя людини.

Відповідно до визначення Міжнародного стандарту ISO 26000, соціальна відповідальність є відповідальністю організації за вплив своїх

рішень і діяльності на суспільство та довкілля [1]. І ця відповідальність реалізується шляхом етичної поведінки, відповідає принципам сталого розвитку та добробуту суспільства, а також не суперечить законодавству та міжнародним нормам поведінки.

У складних умовах політичного, соціального та економічного розвитку України актуальності набуває соціальна відповідальність у будівельній галузі. Це зумовлено не лише потребою забезпечення стабільності та прозорості в діяльності підприємств, а й згідно зі збільшеними вимогами суспільства до екологічності та етичності бізнес-проектів [2]. У межах будівельної сфери соціальна відповідальність має декілька напрямів:

- забезпечення сталого розвитку суспільства;
- прозоре та етичне управління бізнесом;
- лояльність до персоналу;
- екологічна відповідність;
- задоволення інтересів зацікавлених осіб [3].

Головною метою соціальної відповідальності є мінімізація негативного впливу будівельної діяльності не лише на співробітників та споживачів, а й на всіх, хто може зазнати шкоди від роботи підприємства, а також на довкілля загалом [4].

У наукових розробленнях існує чотири загальні підходи до концепції соціальної відповідальності:

- 1) економічний підхід, згідно з яким соціальна діяльність підприємства спрямована на досягнення економічного результату;

- 2) соціальний підхід, на підставі якого підприємці мають зосереджувати свою діяльність на виявленні соціальних потреб суспільства;

- 3) політичний підхід, який ґрунтується на тому, що підприємства здатні впливати на результати важливих суспільних процесів із метою розв'язання суспільних труднощів;

- 4) етичний підхід, підґрунтям якого є концепція морально-етичного зобов'язання бізнесу перед суспільством [5].

Зважаючи на зазначене вище, в умовах інтенсивного розвитку будівельної галузі важливо враховувати її вплив на економічне та соціальне життя людини.

Будівництво, важлива галузь економіки, суттєво сприяє економічному зростанню, адже стимулює розвиток суміжних галузей, забезпечує створення робочих місць, що так само сприяє зниженню рівня безробіття та підвищенню добробуту населення. Нові будівельні проекти (зокрема, мости, дороги, лікарні) сприяють підвищенню доступності послуг для населення. Також активний розвиток будівельного сектору відіграє роль у залученні внутрішніх та іноземних інвестицій, що є показником економічного зростання.

Проте без дотримання будівельних норм та належної соціальної відповідальності будівництво може негативно впливати на екологічне життя людини. По-перше, порушення екологічного підходу може при-

звести до забруднення довкілля, що негативно позначається на здоров'ї людини. По-друге, великі будівельні проєкти можуть викликати незадоволення в суспільстві, якщо не враховуються його інтереси, що може призвести до конфліктів між підприємством та населенням. По-третє, надмірний розвиток будівельного сектору підвищує ймовірність виникнення економічної кризи.

Проаналізуємо кілька ключових аспектів, які відображають вплив будівництва на соціальну складову життя людини. Будівництво нових житлових районів може сприяти соціальній інтеграції різних груп населення. Також сучасні будівлі з високими стандартами комфорту та безпеки покращують якість життя людей (створення зелених зон, місць для відпочинку тощо). Проте, попри переваги, будівництво нової інфраструктури може мати протилежний ефект, створюючи соціальні проблеми: негативний вплив на психічне та фізичне здоров'я людей; неналежні умови праці під час реалізації будівельних проєктів; збільшення витрат на життя.

Вплив будівництва на політичний аспект життя людини також значний та різнобічний. Наприклад, політичні рішення щодо будівництва загалом мають визначатись потребами громади, але можуть бути й інструментом маніпуляцій з боку політичних діячів. Реалізація масштабних проєктів може спричинити протест поміж тих, хто відчуває негативні наслідки, зокрема, перенаселення, порушення

прав власності або погіршення екологічної ситуації. І це призводить до політичної активізації суспільства.

Акцентуючи увагу на проблемі впливу будівництва на екологічний аспект життя людини, слід розглянути міжнародний метод екологічного оцінювання ефективності будівель: BREEAM (Building Research Establishment Environmental Assessment Method), який розглядає та оцінює процес будівництва та саму конструкцію на таких стадіях операційного циклу, як будівництво, капітальний ремонт та реконструкція [1]. Цей стандарт допомагає забезпечити відповідність сучасних будівель не лише економічним вимогам, а й екологічним та соціальним критеріям.

За порушення будівельних норм і стандартів, які можуть призвести до негативних наслідків як для людей, так і для довкілля, часто виникає потреба у проведенні судової експертизи, яка містить визначення причиново-наслідкових зв'язків та проведення експертного дослідження. Судова експертиза сприяє підвищенню відповідальності підприємства за якість виконаної роботи та відповідність її нормам, сприяє поліпшенню стандартів у сфері будівництва та найголовніше — захищає інтереси громадян.

Отже, будівництво має значний вплив на різні аспекти життя людини: від економічного зростання до соціальної інтеграції та політичної активізації. Активний розвиток будівельного сектору може принести позитивні зміни, проте недотримання

вимог соціальної відповідальності з боку підприємств може призвести до негативних наслідків для суспільства загалом. Отже, для позитивного впливу будівництва на усі аспекти життя людини важливо забезпечити баланс між розвитком будівництва та дотриманням усіх відповідних норм, а також упроваджувати інноваційні підходи, підтримувати партнерство між державою, бізнесом та суспільством.

Перелік джерел посилання

1. ДСТУ ISO 26000:2019 Настанови щодо соціальної відповідальності (ISO 26000:2010, IDT) від 29.12.2020 р. [Чинний від 01.10.2021]. URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=91617 (дата звернення: 16.09.2024).
2. Діагностика стану та перспектив розвитку соціальної відповідальності в Україні (експертні оцінки) : монографія / О. Ф. Новікова, М. Є. Дейч, О. В. Панькова та ін. Донецьк, 2013. 296 с. URL: https://iie.org.ua/wp-content/uploads/monografiyi/2013/2013_mono_Novikova_Deych_Pankova.pdf (дата звернення: 16.09.2024).
3. Бібік Н. В. Алгоритм встановлення діалогу зі стейкхолдерами як основа успішної реалізації стратегії корпоративної соціальної відповідальності компанії. *Бізнес-адміністрування в умовах турбулентної економіки* : мат-ли III міжнар. наук.-практ. вебконф. Харків, 2017. С. 88—90.
4. Олійник О. О. Соціальна відповідальність : навч. посіб. Рівне, 2016. 222 с. URL: <https://ep3.nuwm.edu.ua/11226/1/%D0%A1%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%20%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C.%20%D0%9E%D0%BB%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%9E.%D0%9E.pdf> (дата звернення: 16.09.2024).
5. Сталий розвиток промислового регіону: соціальні аспекти : монографія / О. Ф. Новікова, О. І. Амоша, В. П. Антонюк та ін. Донецьк, 2012. 534 с. URL: https://iie.org.ua/wp-content/uploads/monografiyi/2012/2012_mono_Novikova_Amosha_Antonyuk.pdf (дата звернення: 16.09.2024).